

NAMANGAN VILOYATIDAGI MUZEYLAR

Namangan viloyati tarixi va madaniyati davlat

muzeyi Adabiyot bo'limi ilmiy hodimi:

M.Rahimova

Namangan viloyati o'zining boy tarixiy, madaniy va ilmiy merosi bilan ajralib turadi. Viloyatdagi muzeylar nafaqat o'lkashunoslik, balki ilmiy tadqiqotlar va turizm sohasida ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada Namangan viloyatidagi asosiy muzeylarning tarixi, faoliyati, ilmiy ahamiyati va turizmga ta'siri haqida batafsil tahlil olib boriladi. Muzeylar, o'ziga xos arxitekturasini, eksponatlari va tarixiy yodgorliklari bilan nafaqat madaniy qadriyatlarni saqlash, balki ilmiy izlanishlar uchun zarur resurslarni taqdim etmoqda.

(Namangan viloyatining o'lkashunoslik muzeyi) Hozirgi Namangan viloyat tarixi va madaniyati davlat muzeyi 1920-yilda tashkil etilgan bo'lib, dastlab "Xalqlar muzeyi" sifatida faoliyat ko'rsatgan. Muzeyda viloyatning tabiati, tarixi, san'ati, adabiyoti va madaniyati bilan bog'liq 60 mingdan ortiq eksponatlar mavjud. Ushbu eksponatlar viloyatning qadimiy arxeologik obidalaridan tortib, mahalliy san'at asarlari va xotira buyumlarigacha bo'lgan turli xil predmetlarni o'z ichiga oladi. Muzeyda saqlanayotgan tarixiy materiallar viloyatning ijtimoiy-siyosiy va madaniy rivojlanishidagi muhim davrlarni yoritishda xizmat qiladi. (Namangan viloyatining o'lkashunoslik muzeyi), Hozirgi Namangan viloyat tarixi va madaniyati davlat muzeyi shuningdek, zamonaviy ilmiy tadqiqotlar uchun katta imkoniyat yaratadi. Muzeyda tashkil etilgan ko'rgazmalar va ilmiy tadqiqotlar viloyatning o'tkazgan yirik tarixiy voqealari haqida keng qamrovli ma'lumotlar taqdim etadi. Boborahim Mashrabning hayoti va ijodi, viloyatning iqtisodiy taraqqiyoti va uning madaniyatiga oid izlanishlar muzeydagi ilmiy ishlar doirasida ko'rilmogda.

Shuningdek muzeyda arxeologik yodgorliklar ham mavjud bo'lib u Namangan viloyati arxeologik manzilgohgoxlarga ega ekanligini anglatadi. Bu hududda joylashgan arxeologik yodgorliklar va muzeylar turizm sohasida muhim o'rin tutadi. Axsikent, Shahand, Koson, Gulqishloq kabi joylarda joylashgan arxeologik yodgorliklar va ularning muzeylarda aks ettirilishi viloyatning arxeologik turizm salohiyatini oshiradi. Axsikent – bu o'rta asrlar davriga mansub arxeologik yodgorlik bo'lib, unda ko'plab tarixiy topilmalar, jumladan, qadimiy shaharlarning xarobalari mavjud. Shahand ham qadimiy shahar sifatida tarixda o'z o'rniga ega, bu joydagi muzeylar va arxeologik kazilmalar orqali viloyat tarixining turli jihatlarini ochib beriladi. Arxeologik yodgorliklar va ularning muzeylardagi eksponatlari orqali Namangan viloyatining tarixiy merosi yoritiladi, bu esa nafaqat mahalliy aholi, balki turistlar uchun ham katta qiziqish uyg'otadi. Muzeylar va arxeologik joylar turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi, shu bilan birga, ilmiy izlanishlar va tadqiqotlar uchun ham muhim resurs sifatida xizmat qiladi.

Namangan viloyatida joylashgan muqaddas ziyoratgohlar va maqbaralar ham muzeylar bilan integratsiyalashgan. Halifa Chaqqon chillaxonasi, Ho'ja Amin qabri majmuasi, Mulla Bozor Ohund maqbarasi kabi ziyoratgohlar viloyatning madaniy va diniy merosini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu ziyoratgohlar va ularning atrofidagi muzeylar ziyorat turizmini rivojlantirishga xizmat qiladi. Namangan viloyatining madaniy va diniy tarixini o'rganish, xalqlarning urf-odatlarini va an'analarini saqlashda ziyoratgohlar va muzeylarning o'rni katta. Muzeylar, ziyoratgohlar va tarixiy yodgorliklar o'rtasidagi integratsiya, ilmiy-turistik tadqiqotlar va ilmiy izlanishlar uchun yangi imkoniyatlarni ochib beradi. Namangan viloyatidagi diniy obidalar va ularga tegishli muzeylar, nafaqat ilmiy izlanishlar uchun, balki turizm sohasida ham yuksak salohiyatga ega.

Muzeylarning ilmiy ahamiyati

Namangan viloyatidagi muzeylar ilmiy tadqiqotlar uchun muhim manba hisoblanadi. Muzeylarda saqlanayotgan eksponatlar, arxeologik topilmalar, qo'lyozmalar va san'at asarlari ilmiy izlanishlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Muzeylarning ilmiy

ahamiyati ularning tarixiy va madaniy merosni o'rganishdagi rolida yaqqol namoyon bo'ladi. Muzeida tashkil etilgan ko'rgazmalar, ilmiy seminarlarda taqdim etilgan ma'ruzalar va ilmiy anjumanlar viloyat tarixini chuqurroq o'rganish va yangi ilmiy kashfiyotlar qilish imkonini yaratadi.

Bundan tashqari, muzeilar yosh avlodni tarixiy va madaniy meros bilan tanishtirishda, ularning ilmiy dunyoqarashini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Viloyatdagi muzeilar, ta'lim muassasalarining ilmiy-tadqiqot ishlari bilan integratsiya qilgan holda, o'rta va oliy ta'limda qo'llaniladigan ilmiy manba sifatida xizmat qiladi.

Xulosa

Namangan viloyatidagi muzeilar nafaqat madaniy va tarixiy merosni saqlash, balki ilmiy tadqiqotlar va turizm sohasini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Muzeilar viloyatning madaniy, tarixiy va ilmiy salohiyatini namoyish etish, yangi ilmiy kashfiyotlar qilish, hamda turizmni rivojlantirishda beqiyos rol o'ynaydi. Shuningdek, muzeilar yosh avlodni tarbiyalashda va ilmiy salohiyatni oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Namangan viloyatidagi muzeilar o'zining boy tarixi va madaniy merosi bilan nafaqat O'zbekiston, balki butun Markaziy Osiyo madaniyati uchun bebahodir. Ularning ilmiy tadqiqotlar va turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati kelgusi avlodlar uchun katta meros bo'lib qoladi.

Foydalanilgan manbalar ro'yxati:

1. **Qomus.info** – "Namangan viloyati o'lkashunoslik muzeyi" maqolasi:
 <https://qomus.info/oz/encyclopedia/n/namangan-viloyat-olkashunoslik-muzeyi>
2. **Scientific-jl.org** – "Arxeologik turizm va muzeilar: Namangan viloyatining salohiyati" maqolasi:
 <https://scientific-jl.org/new/article/view/8802>
3. **Ilmiyxabarlar.uz** – "Namangan viloyatidagi ziyoratgohlar va ularning madaniy merosdagi o'rni" maqolasi:
 <https://ilmiyxabarlar.uz/journal/article/view/1461>

4. Respublika bosma manbalari (kutubxona kataloglari orqali):

- Karimov I. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
- Qurbonov Sh. *O'zbekiston tarixi va madaniy merosi.* – Toshkent: O'zbekiston, 2010.